

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v torek in soboto ob 4. uri popoldne.

Stane na leto K 10^{.-}

1/2 leta . . . . . „ 5^{.-}

1/4 „ . . . . . „ 2⁵⁰

Posamične številke stanejo . . . . . 8 vin.

Na naročila brez doposlano naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

„Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lavrič.“

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravljalstvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglas in poslanec se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Manifestacijsko zborovanje goriškega akademičnega dijaštva.

Celokupno slovensko goriško akademično dijaštvo priredi manifestacijsko zborovanje v nedeljo, dne 26. t. m. ob 10. predp. v dvorani »Trgovskega doma« s sledečim dnevnim redom:

1. Poslednji dogodki in naše vseučiliško vprašanje;

2. Naše narodne zahteve.

Vabimo vso goriško slovensko javnost, da se udeleži v polnem številu tega velevažnega manifestacijskega zborovanja.

Odhor celokupnega slovenskega goriškega akad. dijaštva.

Izredni primanjkljaj deželnega proračuna za leto 1914.

S tem, da je stopil v veljavo že priobčeni finančni načrt, se bode mogla pokriti sedanji nakladami in z novimi državnimi predkazami vsa redna potrebščina tega proračuna, toda ostala bi vsekozi nepokrita izredna potrebščina K 294.315.

Izredni troški, ki so sprejeti v proračunu za leto 1914, so sestavljeni tako-le: a) iz prispevka za uravnavo Soče od K 104.000; b) iz podpor za zgradbo cest in mostov in za preskrbovanje vode K 155.015; c) iz raznih podpor K 35.300; skupaj K 294.315.

Da se bode moglo določiti, ali in v koliko se morejo te izredne potrebščine pokriti z izrednimi sredstvi, treba obravnavati to le:

Prispevek za uravnavo Soče in njenih pritokov.

Ta prispevek od 104.000 K sloni na deželnem zakonu od dne 26. julija 1912 dež. zak. št. 16, ki določa deželni prispevek K 1.904.200.

Po načrtu pogodbe se ves potrošek za uravnavo Soče v znesku 11 milijonov kron uporabi in sicer 3 milijone do konca leta 1917. in potrošek od 8 milijonov v dobi od leta 1918. do konca leta 1928 ter bode potemtakem znašal deželni prispevek do konca leta 1917 po 104.000 K in od leta 1918 do 1928 po 126.000 K (v okroglem znesku) na leto.

Uravnava Soče in njenih pritokov je brez dvojbe investicija tako važnega pomena, da opravičuje, zajeti posojilo z dolgo zapadlostjo, da se ž njim pokrije ogromni potrošek, ki ga bode zahtevalo to delo.

Vzlic temu se je dež. računskemu uradu zdelo umestno predlagati, da bi se naj večkrat omenjeni potrošek založil na rečeni način in sicer iz sledečih razlogov:

Pred vsem bi bil deželni zalog s tem neprimerno obtežen, kajti z ozirom na sedanje stališče denarnega trga ne bi se moglo misliti na izdajo kreditnih papirjev pod 5% in v sedanjih razmerah ne bi se mogli niti taki vrednostni papirji ekskomptirati za isto imensko vrednost.

Ako se za izračunitev vzame kakor podlaga izdaja vrednostnih papirjev po 5% obresti in 1/2% za amortizacijo (54 1/2 let) in da se ti papirji razprodajo po potrebi, dobimo, da bi bila dežela obtežena tako, kakor razvidno iz tega razpregleda:

- Leta 1913 5 1/2% od 104.000 = 5720 K, namesto 104.000 kron.
- Leta 1914 5 1/2% od 208.000 = 11.440 K, namesto 104.000 kron.
- Leta 1915 5 1/2% od 312.000 = 17160 K, namesto 104.000 kron.
- Leta 1916 5 1/2% od 416.000 = 22280 K, namesto 104.000 kron.
- Leta 1917 5 1/2% od 520.000 = 28600 K, namesto 104.000 kron.
- Leta 1918 5 1/2% od 646.000 = 35530 K, namesto 126.000 kron.
- Leta 1919 5 1/2% od 872.000 = 42460 K, namesto 126.000 kron.
- Leta 1920 5 1/2% od 998.000 = 49390 K, namesto 126.000 kron.
- Leta 1921 5 1/2% od 1.124.000 = 56.320 K, namesto 126.000 K.

Gledé na omenjene dogodke pripoveduje dalje o »tolminskem punt« tako-le:

»Ali vse to je bilo samo pripravljanje za veliki »tolminski punt« l. 1713. Na sednjem Kranjskem so se kmetje večkrat siloma upirali svojim grofom tlačiteljem, ali na Goriško se taki punti neso nikoli razširili. Tudi ob času velikih uporov slovenskih kmetov l. 1515 in 1573 ostali so bili Goričani mirni. Če pomislimo to in znano poterpežljivost našega ljudstva, ki radovoljno prenaša, dokler more, razumeli bodemo, da je morala biti velika krivica, ki je razžalila pravočutje Tolmincev. Sedaj neso bile cerkvene desetine ali grofovska plačila, nego d e r ž a v n i d a v k i, ki so kmetom kri ugrelji. Pravi vzrok je bil ta-le.

Leta 1706 upeljejo po vsem Goriškem davek na meso (5000 fl. od vse grofije) in na vino (7000 fl.). Temu novemu davku so se Tolminci stanovitno upirali, zlasti od mesa neso hoteli nič plačevati. Za vino pa so morali mitnino plačevati, če so ga hoteli piti. Splošni davkar za Goriško bil je nek B a n d e l, oster človek, ki ni nikomu prizanašal. U izterjevanju davka bil je silno natančen, in kdor bi bil ostal le kaj nalega na dolgu, kaznoval ga je brez usmiljenja, naj je bil gospod ali kmet. Ta

- Leta 1922 5 1/2% od 1.250.000 = 63.250 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1923 5 1/2% od 1.376.000 = 70.180 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1924 5 1/2% od 1.502.000 = 77.110 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1925 5 1/2% od 1.628.000 = 84.040 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1926 5 1/2% od 1.754.000 = 90.970 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1927 5 1/2% od 1.880.000 = 97.900 K, namesto 126.000 K.
- Leta 1928 5 1/2% od 1.904.200 = 104.731 K, namesto 124.200 K.

V letih 1929—1967 bi ostal amortizacijski obrok enak in sicer bi znašal letnih 104.731 K, dočim v dobi 1968—1982 bi se znižal za letnih 5720 K v prvih petih letih in za 4930 K v ostalih letih.

Res je, da, če bi se uveljavil gori navedeni razdolžitveni načrt, bi se v proračunih za leta 1912—1928 pokazal manjši potrošek, ki bi znašal v prvem letu 68.280 K in bi se znižal nato v prvih petih letih za 5720 K in v drugih nadaljnjih letih za 6930 K; toda ta način razdolžitve bi zahteval ogromno svoto K 5.710.000, dočim, ako se razdeli ves prispevek na proračune za leta 1913—1928, bi izdal deželni zalog samo okroglih K 1.904.000, torej izdatno svoto K 3.806.000 manj in vrh tega bi bili deželni proračuni od leta 1929 naprej razbremenjeni za izdatni letni potrošek 126.000 K.

Končno se mora upoštevati jako važno dejstvo, da v smislu § 6. zakona od dne 26. julija 1912 bodo morali, ko se velikansko delo uravnave Soče dovrši, prispevajoči činitelji vzdrževati uravnadne naprave in ti potroški bodo po mnenju izvedencev prav ogromni ter se morejo računati na okroglo 2% torej več nego 220.000 K na leto. Od teh potroškov bode morala prevzeti 40% dežela in obrežni posestniki, katerim slednjim se ne bode moglo naložiti več kakor 10% od vse letne potrebščine; potemtakem deželni zalog bode obremenjen z najmanj 30% od vsega potroška, torej z nad 66.000 K na leto.

Ta znesek se bode moral sprejemati v letne proračune od leta 1929 naprej, od

vsestranska pazljivost in natančnost je mnogo koristila Bandelovemu žepu. Sin ubogih starišev je u šterih letih tako obogatel, da se je začel oblačiti kakor največja gospoda. Posebno pa njegova žena je z dragoceno obleko prekosila najplemenitejšo gospe. Zato je začelo nezadovoljno ljudstvo Bandela dolžiti krivičnosti in odertije. Po celem Goriškem so goderjali, da to nikakor ne gre, da bi jedni stradali, drugi pa od njih žuljev sijajno živeli.

Bandel je inel okoli sebe veliko davkarskih pomagačev, ki so ga nadomestovali ter z dejanjem in svetom podpirali. Število takih pomagačev je raslo od dne do dne, ker se ni nikdo tega posla branil, vedoč da pri tem obogati. Ti pomagači so pa imeli zopet svoje namestnike, in tako je vse mergolelo davkarjev. Zato pa je tudi nevolja med ljudstvom vedno bolj rasla. Obrekovali so te davkarje, da je bilo kaj, ter pitali jih z »oderuhi in pi-javkami«.

Tolminci so bili že nekaj let z davkom na dolgu, in Bandel jih je zastoj opominjal, naj ta svoj dolg poravnajo. Tudi Bandelov brat, ki je bil župnik na Šenvidski gori, nagovarjal je kmete, naj se udajo in poplačajo zaostale davke. Toda kmete je to prigovarjanje tako raz-

takrat namreč — če se bode ravnalo po načinu predlaganem glede pokritja omenjenega prispevka, ko bode le ta prispevek popolnoma izplačan.

Ako bi se hotelo ta prispevek poplačati v daljši dobi, bi se sicer za leta 1913—1928 olajšalo deželnemu zalogu letno breme, ki bi znašalo letnih 98.280 K v prvem letu odtodno 19.480 K leta 1928; toda ta dobiček bi stal deželni zalog ogromno svoto 3.804.000 K in vrh tega bi bili proračuni od leta 1929—1967 oziroma do 1982 leta obremenjeni razven z razdolžitvenimi obroki po 104.730 K tudi z letnim potroškom 66.000 K za vzdrževanje uravnavnih del.

Italijansko-nemška zveza in njene posledice.

II.

Prav podučen za razumevanje zveze med Italijani in Nemci je bil volilni shod v Ginnastiki dne 29. marca t. l.

B o m b i č je predsedoval temu volilnemu shodu in govoril je, ko se je poveselil »zmage« v tretjem volilnem razredu, tako-le:

»Volilni odbor je bil primoran, iskati prijateljske zveze. Lahko bi se bil ponovil slučaj leta 1912., da bi se bile strnile skoro vse italijanski liberalni stranki nasprotne stranke v blok, da vržejo italijansko liberalno nadvlado. Topot je bila italijanska liberalna stranka uslišana od klerikalne, ki ni postavila svojih lastnih kandidatov, marveč je glasovala za liberalno listo. Koraki storjeni pri Nemcih, so bili tudi uspešni. Videli smo z lastnimi očmi, kako so izvedli Nemci prvo volilno kampanjo v tretjem volilnem razredu. Ne le da so glasovali za italijansko listo, ampak tudi osebno so agitirali od hiše do hiše in vodili manj voljne volilce na volišče. Za to vzgledno postopanje nemških volilcev je obvezan volilni odbor napram njim do velike hvaležnosti in zato sta bila sprejeta v listo drugega razreda dva Nemca.«

jezilo, da izpode župnika iz fare in mu zažugajo, da naj se ne prikaže več, če ne mu bode še hujša pela.

Med tem se je na Tolminskem nati-homa snoval upor proti Bandelu. Središče tega upora je bila idrijska dolina, zlasti Sv. Lucija, Idrija, Roče in Šenvidska gora. Tudi Trebušarji, Čepovanci in Banjškarji so se počasi pridružili. Kakor l. 1628, tako so tudi zdaj nekateri šuntarji (Ivan Gradnik, Gregor Kobal, Lavrencij Kraguli, Martin Munih itd.) ljudstvo zbirali, pregovarjali in zahtevali od njega denar za puntarske namene. Znamenje za zbiranje so si dajali se zvonom. Ves upor se je snoval na skrivnem, tako da niti tolminski grof ni nič od njega zvedel, posebno ker se je takrat u Gorici mudil.

Povod uporu je dal zopet Bandel sam. Hotel je Tolmince prisiliti, da mu plačajo zaostali davek. Ko pridejo Tolminci sredi marca l. 1713 po svojih opravkih u Gorico ter se hočejo z nakupljenim žitom in soljo mirno domov vrniti, ukaže jih Bandel prijeti, ter s konji in polnimi vrečami ured na goriški grad zapreti.

Kakor blisk se je raznesla ta novica po Tolminskem in razgrela kmetom kri. Mahoma se jih zbere 500, oborožijo se z dolgimi lesenimi palicami in kosami, ter

„Tolminski punt“ pred 200 leti.

Te dni je poteklo 200 let, odkar je bilo obglavljenih na Travniku v Gorici več slovenskih kmetov »puntarjev«. V tisti dobi je trpel ubogi kmet pod težo davkov in robot. Delal je in garal kot črna živina, visoka gospoda pa je vihtela svoj bič nad njim in ga stiskala. Od časa do časa je zavrelo v ubogem trpečem kmečkem ljudstvu in sledile so nepokorščine, ali celo mali upori, ki so bili pa z grozovitostjo uničeni.

Na Tolminskem je bil očiten upor proti grofu Jakobu Antonu Coroninu početkom osemnajstega stoletja. Glava tega upora je bil Šimon Golja s Kneže; šel je celo pred cesarja Leopolda pritožiti se zoper stiske in krivice. Golja ni opravil nič, nekaj kmetov so zaprli, on je zbežal. Nekateri duhovniki so stali na strani ljudstva, zato so bili razkričani za hujškače. Preiskovalna komisija je imela obilo posla, ali opravila ni nič. V ljudstvu je vrela . . . .

Odprmo »Zgodovino Tolminskega«, katero je spisal leta 1882. naš prerano umrli rojak profesor Simon Rutar.

Bombič je prebral listo in z velikim odobravanjem je bila sprejeta. Glede majorja Ditricha so si tolažili svoje laške duše s tem, da je rojen v Gorici ter da zna fur-lansko.

Ko je nehal govoriti starin italijanske liberalne stranke Bombič, se je oglašil mladinar Dibras, mlad odvetnik v Gorici. Tudi ta je pel o zvezi med Italijani in Nemci:

»Potrebna je zveza Italijanov z Nemci in povdarjam, da ne gre samo za lokalni pojav v Goriškem mestu, marveč da so privedli s tujaj Italijane in Nemce premisleki splošne politike in grozeče narodnostne razmere v sedanosti, zlasti v Primorju; Italijani in Nemci se morejo zvezati skupnega sovražnika ubraniti, brez zveze, osamljeni mu morajo podleči.

In zato glasujem za sprejem dveh Nemcev v volilno listo, kajti videli smo, kako je delala danes nemška stranka za nas. Pa tudi radi tega, da se ne bo moglo reči, da je italijanska zvestoba goljufiva.

Zanimivo je, kako sta oba govornika povdarjala potrebo Italijanov, da se zvežejo z Nemci — če ne jih bo konec. Stari liberalce Bombič je tako žvižgal, mladi liberalce dr. Dibras istotako. »Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen«. Ničesar pametnega se niso naučili italijanski liberalni mladini. Le še bolj se bojijo kot starini, še bolj jim rahlja kosti strah pred Slovenci. Bombič je povdarjal, da volilni odbor je bil primoran, iskati prijateljske zveze tudi pri Nemcih, dr. Dibras pa pravi, da mora obstajati trdna zveza vedno in stalno med Italijani in Nemci, kajti brez te zveze — bo Italijanov konec!

Italijani so obupali nad svojo bodočnostjo v Gorici in v Primorju sploh in Nemci so ona bilka, katera naj jih drži pokoncu. Nemci jih morda utegnejo nekaj časa še držati po koncu, ali za Italijane so bilka, katere se ti oprijemajo v brezupu; toda ta bilka se ob prvi priliki utrga in sami bodo, izčrpani v vseh svojih silah. Nemci se pač temeljito okoristijo s položajem, Nemci hodijo svojo pot, katero pa jim pomagajo utrjevati zaslepljeni Italijani.

Kaj je res kje kak Italijan, ki je prav resno prepričan o poštenih nameni Nemcev. Če je, je obžalovanja vreden.

Nemci so v svojem glasilu v Trstu povedali čisto odkritosrčno, da njim gre za »nationale Vorherrschaft«. V goriškem občinskem svetu hočejo vršiti podrobno narodno delo.... vsenemško delo v Primorju na sploh v sedanjem času pa je velika priprava za boj za »nationale Vorherrschaft«. To je pač jasno povedano. Nemci hočejo zavladati nad Primorjem — Italijani pa so tako kratkovidni, da sanjajo o — nemški poštenosti in uljudnosti, v kateri ni nikakih agresivnih namenov. Quem Deus perdere vult....

se podajo na pot u Gorico, 27. marca zjutraj. Pri solkanskem pokopališču jih sreča tolminski grof Jakob Anton Coronini, ki se je bil z baronom Orzone u Tolmin namenil. Grof praša kmete, kam da gredo, in ti mu odgovoré, da so namenjeni u Gorico, da naredijo z Bandelom račun zaradi njegovih stiskanj in krivičnega obnašanja proti Tolmincem. Grof jih je skušal potolažiti in pregovarjati, da naj se vernejo domov, ali vse zastonj. Zato se oberne grof in odjezdi hitro u Gorico ter pove vso stvar deželnemu glavarju Leopoldu Adamu Strassoldu. Ta se precej napoti z nekoliko dragoni in 40 mušketirji u Solkan. Od tu pošlje najprej dva poslanca do Tolmincev, da bi jih prašala po uzroku prihoda. Ti odgovoré, da so prišli zahtevati, da se izpusté njih rojaki iz zapora. Na prigovarjanje poslancev, naj določno izreko svoja zahtevanja, ker jim nauzočni glavar izvestno ne bode kratil njih pravice, odgovoré Tolminci, da še le takrat razložijo svoje pritožbe, kedar se dogovoré z ujetimi rojaki.

Ker se poslanca dolgo nesta vernila, pada se glavar osebno k upornikom, spremljan od dragonov in mušketirjev. Prizadeval si je na vso moč Tolmince pomiriti, ali tudi njegove besede niso imele

„Prepad.“

Neki grof Teja je izdal pred kratkim knjigo, v kateri prorokuje svojim rojakom, kako bo v Evropi v l. 2106. Ker je knjiga zelo zanimiva, prinašamo na kratko njeno vsebino.

Avtor popisuje položaj v letu 2106. Nemčija še obstoji, Avstrija pa je že davno razpadla. Del nemških dednih dežel se je priklopilo kot zavezniška država Nemčiji. Velikanska slovanska država se razprostira od skrajnega severa do Adrije. Francija je propadla vsled degeneracije in bliža se svojemu zatonu. V Angliji pa je nastal nov kmečki narod in jasno se vidi krasno plemensko izpopolnitev.

Nemčija je postala zaščitnica »svetovne kulture«; toda nemštvo pada grozovito hitro. Poleg 80 milijonov Nemcev živi 25 milijonov Poljakov in 10 milijonov mongolskih kulijev, zadnji za težka dela in za dopolnitev armade. V okvirju nemške države so nastale tri samostojne poljske vojvodine: Šlezija, Poznanjsko in Westfalsko. Svetovni liberalizem Nemčije je povzročil, da je postala središče industrije. Kmečki stan je v Nemčiji izumrl. Tu so samo svetovna mesta, v katerih živi pestro mešano prebivalstvo v suhem materializmu, rafiniranem uživanju, v brezsravnem seksualnem treningu in v glupem estetstvu. Vojaški duh Nemcev je končan. Cesar Kristijan je zaljubljen v svobodomiselnost svetovne nazore in je čisto zanemaril vojsko. Državni kancelar Träckleben in vojni maršal Goldstein skrbijo le za večni mir in za dobre kurze. Nemštvo, ki je še ostalo plemensko čisto se združuje v Urdinski loži, ki pa je utisnjena vsled izjemnih zakonov. Najboljši ljudje so se izselili v Južno Afriko, kjer se je ohranil zdrav narod z normalnimi državnimi in vojaškimi institucijami.

Tu je nastal nepričakovan dogodek. Pri nastopu vlade cesarja Fridriha VI. stavi vsemogočni slovanski kralj Vladimir neizpolnjive zahteve nemški državi in prične vojno s Švedsko. Z grozo spozna mladi cesar nezadovoljive razmere v armadi, popolno desorganizacijo vojske in mehkužnost svojega naroda. Kakor nekdanj al Rašid pregleda svoje mešče, vidi plemensko in krvno sramstvo, orgije v zavživanju kokaina in opija, onečaščenje nemške literature in umetnosti, strast občinstva po senzaciji, skratka vse tipične znake, da propada plemensko narod, da je v duševnem in telesnem razsulu.

Končno se obrne mladi cesar na zadnje in zdrave ostanke Nemštva na ljudi iz Urdinske lože in imenuje njih poglavarja državnim kancelarjem. S pomočjo teh in kmetov iz Švedske ter Afrike je napad Slovanov odbit.

To je kratki obseg knjige. Gotovo je sicer, da se ne bo vse tako zgodilo, kakor napoveduje grof Teja. Ali kljub temu je knjiga zanimiva, ker kaže dovolj jasno položaj nemškega naroda, ki je plemensko padel in zgubil narodno voljo. Brezmiselni seksualni ekscesi ne samo družab-

zaželenega uspeha. Zato ukaže glavar zbrane razkropiti in največe kričače ujeti. Ker neso hoteli Tolminci odstopiti, začeli so vojaki med nje streljati. Pri tej priložnosti je bil jeden Tolminc ustreljen, dva u Sočo pahnjena, 25 so jih pa ujeli. Vsi ostali so zbežali po cesti proti Sv. gori. Ujete so odpeljali na goriški grad, kjer so mirno in brez mrmranja prenašali sramoto, ker jih je glavar zagotovil, da se ne bode nikomu nič žalega zgodilo. Še tisti dan umaknil se je tudi Bandel z vsem svojim imetjem na goriški grad. Tudi vse Goričane je osupnil ta dogodek.

Raznesla se je bila novica, da hoče drugi dan blizu 5.000 Tolmincev in Kanalcov u Gorico pridreti. Zato ukaže goriški glavar, naj posede solkanski klanec jeden oddelek deželnih brambovcov, podpiran od nekoliko mušketirjev. Ali ko so se razkropljeni Tolminci drugi dan zopet zbrali in z novimi prisllici pomnožili, sporazumeli so se brambovci z uporniki in se jim pridružili, mušketirji pa so morali u Gorico zbežati in naznaniti, kaj se je zgodilo.

Kmalu potem pridejo tudi Tolminci na Travnik. Tu obstopijo glavarjevo hišo in začnejo od njega zahtevati, naj izpusti ujete rojake ter naj jim izroči zaperte konje in blago. Glavar jim ponuja konje in blago,

nih krogov, temveč tudi literarnega in umetniškega sveta, so v knjigi »Prepad« določno slikani. Vse to je nekako zrcalo, kam pride narod, če nadaljuje svoj razvoj v sedanjem smislu.

Pismo iz Amerike.

Witt, 9. aprila 1914.

Malokedaj se čita kak dopis iz Amerike, zato sem se namenil jaz nekoliko poročati. Kmalu bo leto, ko sem odšel v Ameriko s parobrodom »Austro-Amerikane«, ali nič kaj nisem bil zadovoljen. Že v začetku radi vožnje iz Trsta do New-Jorka, ki je trajala 16 dni, pa k sreči v najlepšem vremenu; ako bi bilo slabo morje, trajala gotovo kaki dan več: Ako kdo misli potovati s to družbo, bolje je, da si vzame drugi razred ali pa vzame kabino, v tretjem razredu ne svetujem nobenemu potovati. Ko pride parnik v Patras na Grško, spustijo ljudi iz raznih balkanskih držav v tretji razred in se narod tako zmeša, kakor prešičja jed (otrobi in zelje, krompir in korenje). Vprašanje je, kaj pride iz tega. Velika trgovina z lazicami; kateri jih ima, tisti jih prodaja in kateri jih nima, jih mora kupiti. Druge parobrodne družbe imajo za te ljudi posebej prostor in vsak si lahko pridrži, kar ima s seboj.

Sedaj so razmere tukaj slabe, ker se težko delo dobi. Veliko tovarn je zaprtih in katera tovarna dela samo po tri dni v tednu in s polovico delavci, po večjih mestih je dosti brezposelnih delavcev 50—60—70 tisoč; torej ne svetujem nobenemu rojaku sem hoditi, dokler se razmere kaj ne zboljšajo. Enake razmere so v premogokopih; tudi večinoma delo počiva. Z Unijskimi delavci je stara pogodba potekla z zadnjim marcem, nova še ni podpisana, ker se ne morejo sporazumeti s premogarskimi baroni; ako ne pride do sporazumljenja do konca aprila, izbruhne stavka. Samo v tej državi nas je premogarjev 175.000 in se vsi kličemo bratje med seboj; zraven so še tri druge države, pa je povsodi ena organizacija. — Prvega aprila sem se napotil v sosednjo državo kaj dela poiskat. Res lepa dežela. Vse cvete, jablane, hruške, breskve in še drugo krasno drevje, ko v državi Illinois še vse spi kakor pozimi.

Prišel sem v mestece Hamton, ki ima kakih 30 tisoč prebivalcev ali je dve tretjini zamorcev, mislil sem: tukaj ne bo nič kaj dobrega, ker nima nobedne organizacije, črnci dela za vsaki denar. Šel sem tudi malo mesto ogledat, kar naenkrat se zbere okoli mene kakega pol, tucata črnčkov, črni kakor oglje 8—10 let stari. Zaprošili so me (Jak giomi ču) in dal sem jim paket tobaka, in naložili so pošteno vsak en čik. Nato so pričeli tako skakati in peti, da je bil najlepši cirkus; mislil sem, ko bi imel te črnčke v naših trgih in vaseh, bi še dober cirkus napravil.

Blizu mesta Hamton teče mala reka, seveda teče samo v deževju, na okrog je bolj močvirnat svet in stoji dosti vode;

ako se hočejo mirno domov verniti. Ali uporniki neso bili s tem zadovoljni, nego so hoteli tudi svoje rojake osloboditi. Ko glavar vidi, da Tolminci ne odstopijo od svojih zahtev, obide ga strah in sklene umakniti se na grad. Svoje vrednosti in dragocenosti spravi na tihoma u kapucinski samostan in skrivej se poda skozi Podturn na grad.

Goričani so imeli s početka velik strah pred Tolminci. Ali ker so videli, da nobenemu meščanu nič žalega ne storé, začelo jih je zanimati vedenje Tolmincev. Ti so bili strogo disciplinirani: Ostro je bilo med uporniki prepovedano, katere mu koli Goričanu kaj žalega storiti, če se to posebej ne ukaže. Kdor bi le hlebec kruha uzel in bi ga ne plačal, ta se ima koj na mestu ustreliti. In res se ni nikomur nič žalega zgodilo, razen Bandelu.

Z grada je bil začel glavar novo pogajanje s Tolminci. Ti so zahtevali od njega, naj jim izroči Bandela, da se bodo z njim pobotali. Ali glavar jim samo obljubi, da hoče natanko preiskati, koliko je Bandel preveč uterjal, in da to hoče Tolmincem vestno poverniti. Med tem so se podali nekateri na Studene in so začeli razdirati Bandelovo hišo. Ker je bila zaperta, odkrili so streho in poprodali iz hiše vso posodo po nizki ceni. Bandela

v teh vodah se pa velikanski moskiti zvalijo. Strah me je bil pred temi komarji in še tisti večer sem se povrnil nazaj v Illinois. V državi Illinois so pričele ženske hlače nositi, dobili so vse volilne pravice. Imeli smo 7. aprila volitev seveda vsako mesto zase. Ti volilci so »suhli« in »mokri«. Ako je večina »suhli«, morajo biti gostilne zaprte; ako je zmaga »mokrih«, se pijača toči in se vsak pomoči, kakor mu je ljubo. Ali tukaj je bolj nevarno, če je človek preveč »moker«, policaj ga samo za ramo potipa in že stane to 5 dolarjev. Ob vsakih volitvah se tudi vreme spreminj, tako tudi pri nas je 8. aprila padal sneg. I. U.

NESTLÉ-JEVA

MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj Nestle. Dunaj I. Biberstrasse. 8 K

Moll-ov Seidlitz-prašek

Je za na želodčen trpeče neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsemi drugimi dražilnimi čistil. kroglicami in grenčicami.
Cena orig. škatlje K 2.—
Ponarejanje se sodnijsko zasleduje.

Mollo-vo Franc. žganje in sol

za ribanje života. — Bolesne olajšuje in orepčuje staroznano sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste.
Orig. steklenica K 2.—
Na prodaj po vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9.
Dobiva se v Gorici v vseh lekarnah in mirodilnicah.

Rogaški

Tempel

vrelec. Dietetična namizna pijača z obilno ogljikovo kislino. Pospešuje probavo in izmenjo snovi.

Styria

Zelo koncentriran medelna- len vrelec, priporo ljiv pri kroničnem žilodčnem kataru, zaprtju, Brightovih ledicah, vrančnik oteklinah, jetrni žolčni stazih, snovizmen- skih boleznih, katarh dihal- nih organov.

Donati

Zdravilen vrelec največe vsebine svoje vrste. Zlasti uporaben pri kroničnem bren- semu kataru, obstipaciji, žolčnih kamenih, tošči trganju, sladkovni bolezni.

Najmočnejši
prirodni vrelec magnezijo- glauberske soli.
Zaloga: A. Seppenhofner - Gorica.

ni nihče branil, tako se je bil že vsem pristudil.

Sedaj zahtevajo Tolminci z nova svoje ujete rojake. Ker ni bil glavar precej pri volji to željo izpolniti, žugali so mu, da si bodo sami poiskali pravico siloma, in da bodo tudi njemu hišo razde- jali. Prestrašeni glavar uvidi sedaj, da se ne da s Tolminci nič opraviti, izpusti jim še jetnike in da pismeno zagotovilo, da bo. Tolminci od sedaj slobodni pristuje- nes i davka. Izpuščene jetnike so spreml- lja uporniki z neizrečenim veseljem in pitjem. U procesiji šli so vriskaje čez Travnik.

28. marca zvečer začeli so se Tolmin- ci vračati proti domu. Nekteri so se obernali čez sočki most u Berda in zanesli iskro upora tudi med Brice, katere so na- šuntali proti grofu in Bandelu. Drugi so ostali še do 29. u Gorici. Hoteli so razde- jati še hišo grofa della Torre, ali bilo je že prepozno. Gradiščanski glavar je bil poslal 300 vojakov na pomoč goriškemu. Ta je ukazal tudi štiri tope z vso posadko z grada na Travnik spravit. Grad pa je iz- ročil meščanom in študentom u varstvo. Omenjena straža je ostala tri dni na Trav- niku, dokler niso Tolminci popolnoma od- šli. Nazaj grede razrušili so tudi hišo ka-

K jutrišnjemu shodu v Trgovskem Domu.

Na shod!

Slovenci, udeležite se jutrišnjega shoda v Trgovskem Domu. Impozantno število. Slovenska naša akademična mladina sklene ta shod, ona hoče spregovoriti glasno besedo o zadnjih dogodkih, o našem vseučiliškem vprašanju, o naših narodnih zahtevah. Bdečih je pravica, kdor se oglašja in zahteva, doseže pravico.

Dnevni red shoda sam na sebi je tak, da vabi in privabi Slovence v Trgovski Dom, nastale pa se še posebne okolnosti, ki nas silijo h kar največji udeležbi.

Italijanske vodilne kroge v Gorici, ki neizmerno sovražijo Slovence ter se v njih kulja posebna jeza radi letošnjih občinskih volitev v našem mestu, je razsrdilo naznanilo o slovenskem shodu tako, da so hitro sklenili, da morajo imeti tudi italijanski študentje shod, in sicer tudi jutri, ob isti uri, ob 10. dopoldne in točki dnevnega reda njihovega shoda glasita tako, kakor naši!

Shod italijanskih študentov se ima vršiti v Ginnastiki, torej malo proč od Trgovskega doma, po shodu pa hočejo imeti demonstrativen obhod po mestu!

Slovenci! Vsak izmed nas čuti, kaj nameravajo Italijani! Mi rečemo le to: Naš shod se mora vršiti! Mi, Slovenci, ne bomo izzivali nikogar, mi hočemo le mirno in dostojno povedati svoje zahteve in protestirati proti krivicam, ki se nam gode — izzvani pa se bomo znali braniti!

Slovenci! Vaša narodna dolžnost Vas kliče, da se udeležite jutrišnjega shoda v kar največjem številu! P r i d i t e ! !

Italijanske nesramnosti.

Z vso surovostjo, ki mu je lastna, se je zagnal »Corriere«, glasilo kamoraške, irredentovske stranke, v Slovence radi jutrišnjega shoda.

Ta zloglasni listič kriči, da je vabilo na shod slovenske akad. mladine nov inzulit od strani Slovencev, da je to nov dokaz, da nas nič ne vstavi v pridobivanje, da teptamo pravice drugih, ki se vstavljajo naši pohlepnosti. Inzulit torej je naš shod! Slovencev v Gorici bi moral molčati in pridno rediti Italijane, potem bo dober in morda se ga prime še kaj italijansko-goriške kulture, kaj ne?

Da nas nič ne vstavi v pridobivanje — to je res, in sicer v pridobivanju pravice; mi ne teptamo pravic drugih, ampak dobiti hočemo svoje, katere nam teptajo Italijani. V pridobivanju naših pravic nas ne sme nič ustaviti!

Naši slovenski visokošolci so tuji v Gorici! — pravi »Corriere«. Tujci so in iz Gorice jih vodi in shod naj imajo »nell'alta montagna«... No, no, le počasi, naj premisslujejo rajši, da če bi ne bilo slovenskega dotoka v Gorico, ki se je poitalijančil, bi ne bilo današnjih italijanskih kričarjev v Goriškem mestu! Še Bombiča

nalskega dacarja, ki je pobiral u Bandelovem imenu davek na vino.

Domov prišedši znesejo se Tolminci nad onimi, ki se neso hoteli upornikom pridružiti in u Gorico iti. Jednemu posujejo hišo, drugemu poberejo posodo, tretjemu izpijejo vino itd. Dober uspeh u Gorici opijanjil je Tolmince, da sami neso vedeli, kaj bi počeli. Malo dnij po shodu iz Gorice zbere se zopet kakih 600 Tolmincev in Kanalcev, ki jo skupej urežejo proti Solkanu. Iz Gorice jim pošljejo zopet dva konjika nasproti, katera jih prasa, po kaj so zopet prišli. Ko Tolminci razložo svoj namen (kakošen?) in objubija, da bodo mirni ostali, verneti se poročnika k glavarju. Misliti je, da so se tudi Tolminci na to domov vernili.

Med tem se je bil upor razširil po Berdih in ne dolgo pozneje tudi po viraški dolini, zlasti u Rihenbergu. Saj so imeli kmetje povsod enak vzrok pritoževati se čez tlačenje od strani svojih grofovskih gospodarjev. Na zadnje so se tudi Devinci vzdignili proti svojemu grajščaku in tako je postal upor skoro občen po vsem Goriškem. U tej stiski prosil goriški glavar u zvezi z drugimi grajščaki pomoči z Dunaja. Vlada pošlje koj 700 Hrovatov ter nekaj pešcev in konji-

bi ne bilo, če bi ne bilo v Gorico njegove slovenske matere iz naših Gor!

Družabnega soživljenja naj se naučijo slovenski visokošolci, tako priporoča »Corriere«. Priporočilo za družabno soživljenje je na mestu pa ne na naslov naših akademikov, marveč na naslov Italijanov sploh in njihovih študentov posebej. Ti naj se naučijo dostojnosti in naj se ne pripravljajo za jutrišnji dan z bokserji in palicami, ker to pač zabranjuje »la convivenza sociale«!

Napadati in žaliti Slovence

to nameravajo jutri Italijani. Mi smo dobro informirani, kako so že najeli znane cestne pretepače, razne pomočnike v italijanskih botogah in sodrgo, ki naj pri demonstrativnem obhodu po mestu v z n a m e n j u italijanske kulture napada Slovence! Vse imajo izborno aranžirano... No, kakor rečeno: napadeni se bomo znali braniti! Napadali ne bomo!

Italijani pridejo od vseh strani.

Pridejo iz Trsta, iz Trenta, iz Dalmacije, iz Istre — torej ves italijanski »jamer« iz vseh neodrešenih dežel bo zbran jutri v Gorici!

Slovenci, pridite v obilnem številu na shod! Narodna dolžnost Vas kliče.

Vojna med Mehiko in Zedinjenimi državami.

Vojna se je pričela.

Pod okriljem mogočnih topov ameriškanskih bojnih ladij so izkricali v pristanišču Veracruz Amerikanci svoje vojake. Ob enajstih dopoldne se je pričelo izkrcavanje. Prvotno je občinstvo čisto mirno gledalo izkrcane čete, ki so tekom četrte ure že zasedle poštni urad in nižje ležeče dele mesta. Kmalu pa se je pojavila 800 mož močna četa Mehikancev, ki je pričela boj z Amerikanci, ki so začeli prodirati v notranje mesto. Mehikanci so jih sprejeli z ognjem iz pušk, nakar se je vnel ljut populični boj. V boj so tudi posegli meščani, ki so iz hiš streljali na Amerikance in so se s tako silo uprli Amerikancem, da ti niso mogli zavzeti gornjega mesta. Kakor se zatrjuje je samo pri zavzetju carinskega poslopja padlo okrog 200 Mehikancev. Amerikanci imajo 4 mrtve in 21 ranjenec. — Po zavzetju pristanišča hočejo Amerikanci vdreti v glavno mesto, da tam vpostavijo Huerti nasprotno in sebi prijazno vlado. Drugo vprašanje pa je, če bo tudi tako šlo, ker je zelo verjetno, da se pobota Huerta z vstaši, potem pa ne bodo zadostovale te čete, ki jih ima sedaj Amerika.

Včerajšnja poročila tudi že potrjujejo, da so se združili vstaši in vladni pristaši pred pristaniščem Tampico. Ta vest je ameriškansko vladno silno potrila, ker je ona čisto gotovo računala na pomoč vstašev. Vsled bombardiranja pristanišča Veracruz pa se je zjednil ves mehikanski narod proti Amerikancem in se-

cev in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Ker so se Tolminci mirno obnašali, ostali so Hrovati le nekaj dnij med njimi. U tem času so ujeli sedem načelnikov upora in potem so odšli nazaj u Gorico. Ali Goričani so se še vedno bali Tolmin-

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

cevi in zato si izprosijo na Dunaju novo četo vojakov, od katere pošljejo jeden oddelek na kobaridsko mejo.

Tolminci so strahoma pričakovali izid preiskave, ki se je imela začeti proti načelnikom punta. 29. julija dospe u Gorico sodnijska komisija in u kratkem se začne preiskovanje in zasliševanje. Pritožbe zoper Bandela so trajale več tednov, na grajščake in njih sodnike so letele ostre pušice in Tolminci so mnogo tožili zoper svoje župnike. Toda upornikom je vse to malo pomagalo. Po stari okrutni navadi primorali so jih z natezanjem in različnim terpinčenjem, da so obstali in priznali svoje uporno vedenje proti svoji postavni gosposki. Meseča aprila 1714 je bila konečna obravnava. 150 Tolmincev je bilo obsojenih za več časa u zapor na goriški grad. 18. aprila se je oznanila obsodba glavnim šuntarjem, t. j. načelniku tolminskih puntarjev Ivanu Gradniku, šestindvajsetletnemu mladencu, ter Gregorju Kobalu, Lovrencu Kragulju in Martinu Munihu, da bodo razčeterjeni in njih premoženje zaplenjeno.

Darovi.

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. — Posojilnica v Ajdovščini 50 K, g. Fr. Stergar, nadučitelj v Desklah, 5 K, županstvo v Ajdovščini 50 K, neimenovana št. 1 za april 2 K; neimenovana št. 7 za april 5 K, g. Anton Kutin in g. Viktor Bežek kot skupiček maslene štruce 5 K, g. Franc Fon, trgovec v Sv. Luciji, mesto venca na materni grob 20 K, g. a I. Urbančič-eva 1 K 89 vin., g. a I. Draščik-ova 46 vin., — Na mesečnini je došlo 231 K 80 vin. :

Za družbo sv. Cirila in Metoda je darovala g. čna Birtič K 2.

G. Čuš Valentin je prišel k volitvam iz Južno Tirolskega. Potne stroške v znesku 30 kron je daroval Narodnemu odboru. Srčna hvala zavednemu volilcu!

Domače vesti.

Nastopno predavanje dr. Ilesiča na zagrebškem vseučilišču. — Profesor dr. Fran Ilesič, je bil imenovan, kakor je znano, za privatnega docenta slovenskega jezika in slovenske književnosti na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu. Nastopno predavanje bo imel danes v soboto, dne 25. t. m. ob 5. popoldne.

Umrj je v Gorici po dolgem bolehanju g. Josip Rovani, bivši trgovec, star 47 let. Pogreb bo jutri popoldne. Naj počiva v miru!

Visoki gostje v Gorici. — V Gorico je dospel v sredo rumunski min. predsednik Majorescu s svojo družino. Dospela je isti dan nadvojvodinja Madridska s svojo dvorno damo. Visoki gostje so bivali v hotelu »Südbahn«.

Z. J. Ž. podružnica Gorica sklicuje javni železničarski shod v nedeljo dne 26. aprila 1914. ob 3 1/2 uri popoldne pri »Zlatem Jelenu« v Gorici (in ne, kakor je bilo objavljeno prvokrat na 3. maja).

»Slov. pol. društvo« se je obrnilo na c. kr. poštno direkcijo v Trstu, da zviša razpoložnino pri c. kr. poštnem uradu v Solkanu. Prošnji je bilo ugojeno z odkom 24 marca t. l. S tem je ta nedostatek, katerega so čutili zlasti solkanski obrtniki in trgovci, odpravljen.

»Jadransko korespondenco« je začel izdajati v Trstu g. Andrej Munih. Uredništvo je v ulici Vassari 7.

Umrlo je v Gorici v času od 5.—11. aprila 16 oseb; rojenih je bilo v tem času 20.

kali so jim najpoprej glave in potem razčeterili njih telesa. Pojedine ude so potem obesili pri Solkanu, u Panovu in u Krojini. Drugi dan so usmrtili štiri druge Tolmince in 23. aprila so objavili zadnje tri: Matijo Podgornika, Andreja Lahajnarja in Valentina Lapanjo. Vsi tolminski župani so morali nauzoči biti pri izvrševanju obsodbe.

Tako se je sveršil za našo deželico žalostni upor. Kazen je bila ostrá, glede na to, da so bile pritožbe Tolmincev opravičene. Na drugi strani se pa ni nič storilo za zboljšanje stanja stiskanih kmetov. Kakor pri vseh drugih uporih, tako tudi pri tolminskem neso gledali na to, da bi odstranili najpoprej vzrok upora in ga za bodočnost nemogočega naredili, nego hoteli so le z ostrostjo kazni ostrašiti kmete pred vsakim enakim početjem. Tako ni ostalo stiskanim podložnim tudi zdaj drugo, nego upanje u boljšo bodočnost in mirno prenašanje sedanjosti.

U spomin na ta dogodek pa je ostal Tolmincem pridevek »puntarjev«, in s to psovko zmerjajo goriški pobalini gorske prebivalce sploh.

V Škrblini je izvoljen za župana naš pristaš g. Viktor Adamič.

Breginj, Logje, Robedišče in Livek — 100 let pod Avstrijo. — Leta 1814. meseca septembra je bil na Dunaju kongres, na katerem se je sklenilo, da se ima Beneško povrnti Avstriji. Po vladinem povelju so zajedno uredili mejo med Goriškim in Beneškim tako, kakor še dandanes obstoji. Takrat so pridružili Goriški deželi in sicer tolimskemu glavarstvu občine Breginj, Logje, Robedišče in Livek; to je 49 kvadratnih kilometrov sveta. — Stoletnico hočejo po teh občinah letos slovesno praznovati.

7. septembra 1913. in ne 7. decembra. — V članku »Italijansko-nemška zveza in njene posledice« v tork se je urinila pomota gledé dneva, katerega je imel pred očmi člankar. Mišljen je dan 7. septembra 1913. in ne 7. decembra, kar s tem popravljamo.

Iz deželne umobolnice so pustili v kratkem nekega Riharda Karničnika in ga poslali domov v Gradišče ob Soči. Te dni pa je hotel napasti neko žensko z nožem. Prijeli so ga in zvezali. — Karničnik, taka laška imena so po Furlaniji!

Z voza je padel Jos. Mezzorana iz Fare in si zlomil desno roko in se poškodoval tudi na nogi. Zdravi se pri usmiljenih bratih.

Padel je z zida 2 m globoko 32 letni železniški uslužbenec Filip Berlot v Kanalu. Pripeljali so ga v goriško bolnišnico.

Izpred sodnije. — Bivši trgovec Fornizzi je bil zašel v denarne težkoče. Ponaredil je nekaj menic, potem je pobegnil pa se zopet vrnil. Sodnija v Gorici ga je obsodila na 7 mesecev ječe.

Življenje si je hotel vzeti 37 letni Hermenegild Petarin iz Ločnika, delavec v Podgori. Prerezal si je nekoliko žile, ali prenesli so ga hitro k usmiljenim bratom v Gorico in je sedaj izven nevarnosti. Prihodnjic si najbrže ne bo več rezal žil; sedaj je rezal pa je še pravočasno skesal.

Izpred okrožne sodnije. — V četrtek se je zagovarjal pred tukajšnjo okrožno sodnijo 18 letni Anton Rakar iz Breginje radi nenaravnosti. Ker se mu pa ni mogla dokazati nobena krivda je bil oproščen.

Kdo spi je liter žganja? — V Vilesu v Furlaniji sta stavela Ivan Marko in neki Travain. kdo da spi je liter žganja. Pila sta in pila, ali še ni spil pol litra Ivan Marko. ko je padel na fla, zadet od kapi. Travain na leži bolan.

Mestna godba goriška dobi 3 nove zodce, ki so te dni napravili potrebne izbite. Pišejo se: Rudolf Bizjak, Leopold Bandev in Ivan Ellard. Italijanske krvi ni nič v teh novih fantih!

Vedno regnicolo, ki je obdolžen žanjenj veličanstva! — V goriške zapore so prinesli iz Červiniana nekega Lenarta Rossija, delavca iz Italije, ki je obdolžen, da je zagrešil žaljenje veličanstva. Dan na dan spravljajo v zapore take tičke iz Italije, ki v naših deželah v zahvalo, da kradejo tu domačimu kruh izpred ust, zagrešajo žaljenje veličanstva. — No, reči se mora, da avstrijske oblasti so skrajno nepustilive proti individuum, ki prihajajo čez mejo! Odtod na toliko sitnosti ž njimi in toliko stroškov!

Radi goljufije in obrekovanja je bil obsojen Andrej Hvala iz Dolenje Trebuše na dva meseca ječe. Andrej Rijavec pa vsled telesne poškodbe in napeljevanja k krivemu pričevanju na tri mesece ječe. Ker se všteje pri kazni preiskovalni zapor mora Rijavec le še tri dni odsediti.

Blizajo se srečni časi za one cenjene čitatelje, ki na podlagi današnje priloge glavnega zastopstva srečkovnega oddelka Češke industrijalne banke v Ljubljani naroče izborno skupino 5 srečk na 62 mesečnih obrokov po K 5.25, oziroma skupino treh srečk na 62 mesečnih obrokov po K 3.25, kajti že en sam glavni dobiček jim odvzame skrb za bodočnost, dočim se jim v srečnem slučaju zamorejo pripetiti tudi še nadaljni dobitki. Mesečni obroki za te izborni izbrane srečke, ki imajo svojo trajno denarno vrednost, so zares nizko nastavljeni, vsled česar je vsakomur, ki hoče na varen način poskusiti svojo srečo s srečkami, dana k temu izvanredno ugodna prilika. Ker izhaja ponudba od velike in zanesljive slovanske banke, jo priporočamo.

V rabeljskem rudniku je zasulo 56 letnega rudarja Gašparja Venca iz Loga

pod Strmcem. Odkopali so ga sicer hitro, pa je bil že mrtev.

V Kanalu je bilo na vojaškem naboru od 141 fantov potrjenih 50.

V Poljubnu gradijo neko hišo. Zidarji so povečinoma regnicoli, ki si kuhajo sami svojo polento. 23 letni Ant. Polizotti iz Karnije je kubač, kar se zvrne velik kotel vrele vode in sicer nanj. Opečen je močno po telesu, vsled česar so ga pripeljali v goriško bolnišnico.

Central-Bio. — Jutri, v nedeljo od 5. do 8. ure zvečer sodeluje pri predstavah voj. godba.

Domača politika.

Vseke žaljenje po mestnih ulicah v Gorici jutri si slovesno prepovedujemo. — Od vseh strani nam prihajajo poročila, kaj vse nameravajo Italijani za jutri ob pohodu po mestu! Mi drugače ne rečemo nego to: **da se ne damo žaliti po goriških ulicah!** Naj se ravnajo po tem gospodje Italijani in čuvaji javnega miru in reda v Gorici!

Shoda jutri se izvršita lahko oba: slovenski in italijanski; slovenski v Trgovskem Domu, italijanski v kurniku poleg Telovadnega trga. Samo Italijani naj opustijo nameravano izzivanje in napadanje Slovencev po shodu! Tako izzivanje in napadanje preprečiti, to je dolžnost čuvajev javnega miru in reda. — Ako bo pa tako, kakor hočejo Italijani — pa naj bo! Posledice bodo nosili odgovorni faktorji!

»Marameo, cari burioni!« — Kdo je zložil to Slovence skrajno žalečo cestno popevko? **Zložil jo je prvi podžupan dr. Češčuti, uglasbil znani sodnik v Gorici Leonardo Vinci.** V Solkan so nas podili v tej pesmi — mi pa smo stali v Gorici. smo tu in homo! V tisti pesmi pojejo, da »a Gorizia benedetta tutto tutto xe talian«. Dandanašnji je treba tekst nekoliko popraviti; glasi naj se na dotičnem mestu: **»Marameo, cari burioni, ritornè pur a Milan, che a Gorizia benedetta poco poco xe talian!«**

Izvolitve ravnatelja Hribarja za zastopnika Kranjske trgovsko-obrtno zbornice v državnem železniškem svetu vlada ni potrdila in sicer radi... »panslavističescher Umtriebe«. Hribar se je odtegnil političnemu življenju, ima na kupčijske zveze s slovanskim jugom. To so »panslavističesche Umtriebe«. Če Slovenec le pogleda čez mejo, je že nevaren državi, Italijani lahko hodijo v Italijo s svojimi srčnimi željami. Nemci v Nemčijo, ali ti so vsejedo zvesti avstrijski državljani, Slovenec, če gre čez mejo, uganja na »panslavističesche Umtriebe«. V Primorju se kak laški župan lahko udeležuje irredentističnih prireditev, lahko hodi tožit v Benetke svoje irredentovsko gorje, nič se mu ne zgodi, še znova ga potrdijo za župana — če bi Slovenec kaj takega napravil, bi ga vrgli v ječo. Čudna je pravica pri nas!

»Corriere« se studí naš boj proti Italijanom; studí se mu ta boj pač, ker se mu studí pošten boj za pošteno stvar. Pravi, da obrekujemo laške liberalne poštenjake, da lažemo o njih itd., da se poslužujemo nepoštenih sredstev itd. Dragi »Corriere«, pozivamo te, naznani, kaj je ostudnega na našem boju, povej slučaj, ko smo obrekovali laške poštenjake! Z besedo na dan! — Le to rečemo tu, **da ostudno je to, kar pripravljajo Italijani za jutrišnji dan!**

Vse se smeje v Gorici brihtni pripomniji laških študentov na lenakih, s katerimi vabijo na jutrišnji shod, da je namreč ta shod v interesu vlade, ker da se je izjavila, da treba zboljšati laško-avstrijske odnose... Goriški irredentovci bodo zboljšali te odnose; zboljšati jih hočejo z napadanjem Slovencev; to je v interesu vlade po mnenju laških visokošolcev! Kakoršni ljudje, taka politika!

Prosveta.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica Glasbene Maticе v Ljubljani) priredi v soboto, dne 2. maja 1914 v dvorani »Trgovskega Doma« **KONCERT** s skladbami Antona Lajovica.

Sodelujejo: Gospod Josip Rijavec, tenor, orkester c. in kr. pešp. št. 47. in zbor »Pevsk. in glasb. društva«, pri klavirju g. A. C. Eržen.

Vspored: 1. a) Adagio, b) Andante, c) Capricio, orkester. — 2. a) Napitni-

ca, b) Vodica čista, c) Črna lutnja, d) Bo-lest kovač, mešani zbor. — 3. a) Jaz pa vem, b) Spleen, c) Večerna, d) Svetla noč, g. J. Rijavec, pesmi s klavirjem. — 4. Gozdna samota, ženski zbor z orkestrom. — 5. Poljub, b) Serenada, c) Hi! g. J. Rijavec, pesmi z orkestrom.

Dirigirata: Orkestralne točke g. J. O. Pešta, kapelnik c. in kr. pešp. št. 47, vokalne in vokalno-orkestralne točke g. Jos. Michl, vodja »Pevskega in glasbene-ga društva«.

Začetek točno ob 8^{1/2} uri zvečer. — Med proizvajanjem posameznih točk bo dvorana zaprta.

Cene: Fotelji 4 K, I.-III. vrsta 3 K, IV.-VIII. vrsta 2 K, balkon 2 K, galerija 1 K 50 vin. Stojišče 1 K. Dijaki, vojaki in člani pevskih društev 60 vin.

»Oljki«, — Mojstrsko odo našega goriškega slavca »Oljki« je uglasbil priznani slovenski skladatelj p. Hugolin Sattner in se je te dni z velikanskim uspehom proizvajala v Ljubljani. Pod spretnim vodstvom mojstra Mateja Hubada je proizvalo 160 pevcev in orkester 60 članov to krasno kantato dovršeno, da je vsa kritika polna hvale. P. Hugolin Sattnerju je bil za njegovo vzorno delo poklonjen med glasnim odobravanjem natlačeno polne dvorane krasen venec. Upamo, da slišijo kantato »Oljki« tudi Slovenci v drugih mestih, osobito v Gorici.

DOPISI.

Iz goriške okolice.

V Podgori so se vršile občinske volitve v ponedeljek in torek. Zmagala je naša narodna stranka. V tretjem razredu je dobila glasov 234—256, v drugem od 32 do 53, v prvem od 12—13. V tretjem razredu so imeli socialisti glasov 82—86, v drugem 1—5. — Imena izvoljenih starih priobčimo prihodnjic; da je med temi tudi župan Klančič, se razume po sebi. Vsa čast zavednim volilcem! — Volitve je vodil okrajni komisar g. Znidaršič.

Iz tolimskega okraja.

Slap, dne 19. IV. 1914. — Sklicujoč se na določilo § 19. tisk. zak. z dne 17. decembra 1862. prosim slavno uredništvo, da priobči z ozirom na članek v »Soči« št. 21, z dne 9. aprila 1914. pod naslovom »Iz tolimskega okraja. Slap ob Idriji.« sledeči popravek: Ni res, da nekateri zastopniki krajnega šolskega sveta nič ne vedo o sklepu glede premestitve šolske sobe, temveč nasprotno je res, da so na zapisniku seje krajnega šolskega sveta z dne 22. februaria 1914. podpisani vsi udie krajnega šolskega sveta razven gospoda župnika Fr. Klopčiča, ki je bil zadržan udeležiti se dotične seje, a je bil naknadno takoj obveščen o tozadavnem sklepu. Nadalje ni res, da sem na Slapu 15 mesecev in da imam že tretje in kmalu četrto stanovanje, temveč res je, da sem na Slapu že 20 mesecev in da imam sedaj še-le drugo stanovanje. Fran Likar, učitelj-voditelj na Slapu.

Gospodarske vesti.

Vinogradniki, pozor! — Letos se vsiljuje nekaterim vinogradnikom po agentih neka sredstva, ki naj bi bila prav izdatna in sicer ne le za zatiranje trtnih bolezní, marveč tudi pegavosti na jabolkah in hruškah in drugih glivičnih bolezní na sadju in cvetlicah, vsakovrstnih plesni in gob, ki kvarijo povrtino in vse druge obdelane rastline. Ali to še ni dovolj!

Ta sredstva ne dopuščajo, da bi gnilo po toči udarjeno grozdje, ne dopuščajo, da bi kalili in se razvili trosi odijaja (grozdne plesnobe) antraknoze (kose), sive plesni, gnilobe itd., in s tem, da sproti učinkujejo na vseh trtnih delih, rodeče se kali glivičnih in bakterijskih bolezní, ne ohranijo samo grozdja, ampak obvarujejo tudi vino mnogo kvarljivih prememb, zaprečijo premembo barve, močrost, pogrenitev, cik itd. Sredstva niso ne kemično preiskana, kakor se razvidi iz brošuric, a v njih ne dobimo tudi lastnoročno podpisanih izjav strokovnjakov, ki bi bili ta sredstva natančno in skozi več let preskušali in dognali, da so se res vsestranski tako izborni obnesla.

Z ozirom na to svarimo vas in priporočamo v vašo korist, ne kupujte takih sredstev, ampak ostanite dotle, dokler se

ne dožene natančno, ali je eno ali drugo ponujanih sredstev res takšno, da bi lahko nadomestilo žvepleno moko, galično žveplo in modrogalično-apneno raztopino, pri teh starih preizkušenih sredstvih!

Dražbe lovov. — Pri okr. glavarstvu v Sežani se bodo vršile dražbe sledečih lovov: 25. aprila za: Ivanjigrad, Slivno, Selo, Vojščico, Temnico, Kostanjevico, Lipo; 27. aprila za: Štanjel, Kobdilj, Kobile, Tomaž, Jtovlje, Voglje-Vrhovlje, Sežano; 28. aprila za: Brestovico, Merče, Kazlje, Barko, Divačo, Ležeče. — Dražba prične vsakega dne ob 10. uri predp. oziroma ob 3. uri pop. Varščino je položiti najkasneje do goreoznačene ure pri glavarstvu.

Sokolski vestnik.

Prva pomladanska veselica »Sokol«. — Prvega maja priredi goriški Sokol na vrtu hotela »Zlati Jelen« svojo prvo pomladansko veselico. Vspored raznovrsten in bogat. Opozarjamo že danes vse na to prireditve.

Razne vesti.

Tržaško mestno gospodarstvo. — Pri seji mestnega občinskega sveta v torek zvečer so bili predloženi zaključni račun občinske uprave za leto 1911 in za leta 1912. Za leto 1911 znaša primanjkljaj pri rednih prejemkih in izdatkih 1,032,927 K 86 vin., pri kreditnih prejemkih in izdatkih pa 63.699 K 67 vin. Dovoljeni kredit za leto 1911 je bil prekoračen za celih 552,710 K 72 vin. V letu 1912 pa znaša primanjkljaj pri rednih prejemkih in izdatkih 464,981 K 39 vin. ter pri izrednih prejemkih in izdatkih 61.965 K 22 vin. a leto 1912 dovoljeni kredit se je prekoračil za 435,236 K 4 vin. Predlog finančnega odseka, da se naj odobrijo zaključni računi za obe leti in naknadno prekoračena kredita, je bil sprejet z glasovi laške kamoraške stranke. Socijalni demokrati in Slovenci so glasovali proti.

Avtomobilska nesreča pri gosposvet-skem polju na Koroškem. Teodor Dreher iz Gorice mrtev, šofer Merc težko ranjen. — Iz Celovca je prišlo to-le poročilo: V četrtek okoli polsedme ure je pripeljal po cesti proti gosposvetškemu polju v smeri iz Štajerske avtomobil, ki je vozil s hitrostjo brzovlaka. Naenkrat je trčil avtomobil v drevo ob cesti. Sunek je bil tako silen, da je izruval voz drevo s koreninami iz zemlje in se zaletel v drugo drevo, katero je v višini voza odlomil. Nato se je avtomobil parkrat prekucnil in obležal v jarku ob cesti. Cel prizor so gledali potniki iz vlaka, ki je vozil slučajno mimo. Vlak je ustavil na progi, naložil ponesrečenca v službeni voz in jih je odpeljal v Celovec. Tam so jih preneljali v bolnišnico, kjer se je izkazalo, da sta ponesrečenca Teodor Dreher iz Gorice, sin člana gosposke zbornice Antona Dreherja iz Dunaja in njegov šofer Merc. Ponesrečeni Dreher je imel težke poškodbe na glavi, šofer pa ima razbito čeljust in zlomljeni roki. Ob 2^{1/2} zjutraj je Teodor Dreher ne da bi se kaj zavedel umrl. Šofer Merc, ki se tudi še ni zavedel, je sicer težko poškodovan, vendar pa upajo zdravniki, da bo okreval.

Teodor Dreher je prebival v Gorici na Solkanski cesti v vili Brunetti. Star je 40 let, poročen z baronico Popp-Oberstättin, hčerjo nekega vrttembergskega častnika; soproga prebiva v Gorici.

V Gorici se dobitna v vseli lekarnah.

Senzacionalna prirodna prikažen XX. stoletja! Nočem delati reklame, da bi vam služila denar — kakor so to večkrat dogaja, pač pa sem pripravljena **brezplačno** povedati vsakomur kako sem popolnoma celjavila večletno bolezen na pljučih, na duhu in oslovski kašelj. To domače zdravilo si lahko nabavi vsakdo jako po ceni. Pošljite za odgovor frankiran zavitek. Naslov gospa **B. Kolenaká — Vrbovice pri Pragi, Češko.**

Deželni hipotečni zavod.

(Dalje.)

Res je, da v omenjeni dobi je bilo denarja v obilici na razpolago, da je bilo mogoče dobiti posojila pod dobrimi pogoji tudi pri zasebnikih, vsled česar je vladala v hipotekarnem poslovanju močna konkurenca, ko se je na tem polju kot zadnji došlec pojavil naš zavod.

Ko smo na to v nekaterih časniških člankih in pozneje v kratki brošuri razjasnili pravi pomen tega vtržka in smo povdarjali ugodnost neodpovedljivega amortizacijskega posojila, tedaj so se začela opravila zopet množiti in posrečilo se je zaključiti že prvo bilanco z malim dobičkom.

Tedaj smo premagali prve težkoče in ko smo izboljšali merilo za izplačilo posojil leta 1905 od 97% na 97 $\frac{1}{2}$ % in leta 1906 na 98%, je pričel zavod svoj ugoden razvoj tako, da utegnejo sedaj mnogi obzaloovati, da se niso poslužili zlate dobe, da bi uredili svoje hipotekarne dolgove, ko je veljala 4% obrestna mera pri eskomptu 98% oziroma 97 $\frac{1}{2}$ %.

Toda žalibog ta doba je trajala samo 2 leti in pol. Že leta 1907 se je namreč pojavila ameriška kriza, ki ji je takoj t. j. leta 1908 sledila aneksijska kriza, kateri sta obe obremenili denarni trg tako, da je bilo nemogoče redno poslovati z obrestnikom po 4%.

Škoda, da deželni zbor takrat ni mogel delovati in da brez deželnozbornskega sklepa ni bila dopustna premenba obrestnika, vsled česar tekoma celega leta 1909 in v prvih mesecih 1910 so opravila počivala spricho neugodne izplačilne mere, ki smo jo meseca decembra 1908 znižali na 91% in leta 1909 izboljšali na 92% in potem na 93%; to mero smo ohranili do meseca aprila 1910.

Končno smo meseca aprila 1910 pričeli izdajati 4 $\frac{1}{2}$ % efekte, ter dajali posojila po 99% nominalne vrednosti; ta odredba je omogočila, da smo zopet pričeli intenzivno delovati, dokler niso posledice italijanske-turške in dveh balkanskih vojn uale našim 4 $\frac{1}{2}$ % vrednotnicam značaj anahronizma, kar nas je potisnilo nazaj do današnjih neznosnih eskomptov po 90% in 88%.

Tako smo imeli v kratkem razdalju desetih let dve dobi intenzivnega razvoja in dve dobi časa trajajočega mrtvila, ki jih je pripisovati dvema denarnima krizama, kakoršnih ni bilo od leta 1873 dalje.

Ti obe krizi sta zalotili naš zavod ravno v njegovi detinski dobi. S previdno rezerviranostjo, ki smo si jo postavili kot vodilo in ravnilo pri pretresovanju opravil in potom ugodnih pogodb, ki smo jih sklenili z zaupanja vrednimi bančnimi zavodi tuzemstva smo premagali ti krizi brez škode ter smo utegnili staviti prebivalstvu večkrat celo v primeri z položajem denarnega trga naravnost darežljive pogoje. Da ni bilo omenjenih dveh kriz, ki so motile redno razvijanje poslovanj, bi bili izidi seveda še mnogo bolj, toda če primerjamo naš položaj ob koncu prvega desetletja z onim naličnih zavodov treh nam najbližjih dežel, to je Koroške, Istre in Dalmacije, se prepričamo, da smemo biti z doseženimi vspehi povsem zadovoljni.

Pripomnimo, da so vse te tri dežele obsežnejše in obljudenejšee od naše, tako meri Dalmacija 12.832 km² in ima 646.000 prebivalcev, Koroška meri 10.327 km² in ima 395.000 prebivalcev, Istra meri 4.955 km² in ima 403.000 prebivalcev, dočim naša dežela meri komaj 2.918 km² in ima 261.000 prebivalcev. Dalmatinski zavod je izplačal v prvih desetih letih 2297 posojil za 11.772.000 K in zbral skupno 172.698.08 K rezerv, koroški zavod je izkázoval 2301 posojil za 12.540.000 K in skupnega primanjkljaja 34.650.36, istrski zavod je imel 1925 posojil za 6.723.200 K ter za 156.553.57 K rezerv, med tem ko naš zavod zaključuje svoje prvo desetletje z 3074 izplačanimi posojili za kron 21.939.800 ter skupno rezervno 287.275.72 kron.

To množino dela pa smo premagali z 50% manjštevilmim osebjem kakor obstoji drugod; to smo tudi obrazložili ob drugi priliki poklicanim činiteljem.

Vsled tega si podpisani zavod laska, da bo izvolil deželni odbor iz teh številko posneti prepričanje, da smo vsikdar z neumorno skrbljivostjo negovali razvoj opravil in da smo pri vsaki priliki delovali v korist in prospah zavoda.

Podpisani so: predsednik dr. A. Gollob, varuhi: L. Bolko, Fr. Leban, in dr. V. Cosolo ter ravnatelj dr. G. Staudinger.

(Dalje prih.)

Južna železnica.

Poletni vozni red na progah Zidani most - Trst, Zidani most - Sisek, Št. Peter na Krasu - Reka in Trst - Nabrežina - Krmin od 1. majnika 1914 naprej.

Kakor vsako leto, se tudi letos s 1. majnikom uveljavljajo poletni vozni red na progah južne železnice. Natančni dohodi in odhodi vlakov so označeni na prilepljenih letakih. Najvažnejše izpremembe v primeri z voznim redom, veljavnim do 30. aprila so ledeče:

Na progi Dunaj-Trst:

Izpremembe brzovlakov med Dunajem in Trstom so malenkostne. Za najhujši potni čas, in sicer od 27. junija (28. junija) do 15. julija (16. julija) in od 26. (27. avgusta) do 14. (15.) septembra se uvedejo dnevne brzovlakne zveze v obeh smereh z zelo kratko vožnjo. Odhod iz Dunaja ob 11. uri 25 minut dopoldne, iz Ljubljane ob 7. uri 22 minut zvečer, dohod v Trst ob 10. uri zvečer. Odhod iz Trsta ob 7. uri zjutraj, dohod v Ljubljano ob 9. uri 41 minut dopoldne, dohod na Dunaj ob 5. uri 30 minut popoldne. Ti sezijski vlaki bodo imeli le I. in II. razred in pa jedilni voz. Nekateri osebni vlaki bodo hitreje vozili. Osebni vlak 73 se odpelje 18 minut pozneje, to je ob 10. uri 21 minut iz Ljubljane, pripelje se pa le 5 minut pozneje, to je ob 2. uri 15 minut popoldne v Trst. Popoldanski osebni vlak št. 76 se odpelje 10 minut pozneje, to je ob 2. uri popoldne iz Trsta in pride nekaj minut prej, to je ob 6. uri 10 minut zvečer v Ljubljano. Osebni vlak št. 36 zapusti 5 minut pozneje Trst (ob 11. uri 50 minut) in se pripelje nekaj minut prej kot dozdaj v Ljubljano.

Proga Trst-Nabrežina-Krmin.

Vozni red se je znatno izpremenil. Simplon-Ekspres št. 20 - 1007 se odpelje iz Trsta ob 8. uri 20 minut. Osebni vlak št. 82 - 1011 se odpelje iz Trsta ob 6. uri 35 minut dopoldne in se pripelje v Gorico ob 9. uri 3 minute. Osebni vlak 80 - 1015 se odpelje ob 12. uri 30 minut iz Trsta, v Videm se pripelje 20 minut prej kot zdaj. Opustil se je delavski vlak št. 1012 med Krminom in Nabrežino. Brzovlak številka 1002, novi 1002a med Vidmom in Trstom se je izpremenil v lokalni brzovlak. Za potnike, ki se vozijo direktno, se je uvedla nova zveza med Trstom in Milanom, št. 1002 - 21 v zvezi z vlakom 2 na Dunaj in v Budimpešto. Ta vlak bo vozil vozove I., II. in III. razreda ter spalni voz. Odhod iz Trsta ob 11. uri 48 minut dopoldne. Uvedejo se novi delavski vlaki med Trstom in Trzičem. Vlak 80 - 1011 se odpelje iz Trsta ob 6. uri zjutraj, dohod v Trzič ob 6. uri 48. minut zjutraj. Vlak 1027 - 97 se odpelje iz Trziča ob 5. uri 5 minut popoldne in pripelje v Trst ob 5. uri 50 minut popoldne. Tedenski delavski vozni listi na progi Trzič-Trst so le na teh vlakih veljavni.

Proge Št. Peter na Krasu-Reka in Zidani most-Zagreb. Na teh progah so se posamezni osebni vlaki pospešili.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Ogršček (odgov. J. Fabčić). Zaloga: Družba za izdajanje listov »Boča« in »Primorac«.

Poslano.*)

Industrijski konsorcij zlatarjev, srebrarjev in urarjev v Gorici, uvidevši nepošteno konkurenco, ki jo delajo krošnjariji, članom konsorcija s prodajo dragocenosti, opozarja sl. občinstvo, da je prodaja dragocenosti po hišah prepovedana po zakonu. Konsorcij se zavezuje plačati v gotovini vsakomur, ki naznani imena dotičnih nepravil prodajalcev in navede dokaze prestopka 10% od vrednosti dotičnih vredmetov, ki so bili ponujani v nakup. Morebitne prijave bodisi ustmene ali pismene se sprejma v prostorih federacije industrijalnih konsorcijev (ulica Morelli 37 I. nadstr.) 102-4

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Na prodaj je:

37 letnikov „Ljubljanskega Zvona“ lepo vezan
9 letnikov „Slovana“ in 37 letnikov „Slov. Pravnika“. — Geller Zentralblatt Jurist-Praxis in Geller Zentralblatt Verwaltungspraxis.
Naslov: **Alb. Višnikar**, Ljubljana, Nunska ulica 17.

Naročite uzorce
od novomodnega spomladanskega blaga
pri tvrdki
Pregrad & Černetič
Gorica, „Trgovski dom“.

G. kr. privilegirani kroji za krojače.
Edina strokovna krojačnica in zaloga blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn, kakor tudi gotovih oblek za vsaki stan.
Posebno vabim slavno občinstvo v svojo trgovino, da si ogleda zalogo najcenejših in najboljših oblek za birmance.
Ker pa nameravam po par letih trgovino opustiti, zagotavljam Vam, da kupite pri meni najceneje.
Z odličnim spoštovanjem
5 MARTIN POVERAJ, 5
Gorica — Travnik

Leopold Rijavec
civilni in vojaški krojaški mojster
v Gorici, Gosposka ulica št. 25.
Priporoča svojo moderno urejeno krojačnico slavnemu občinstvu v mestu in na deželi ter naznanja, da ima v zalogi najfinejše angleško blago za izdelovanje vsakovrstnih oblek od K 48 do 78 po najnovjšem angleškem kroju.

Adolf Urbančič,
mesar
Gorica, ulica sv. Ivana št. 7
priporoča svojo mesnico, v kateri seče meso prve vrste in vse drugo, kar spada v mesarsko stroko. — Mesnica je moderno in higienično opremljena. Na zahtevo strank se :::: pošilja meso na dom. ::::
Zvečer lahko postreže strankam, ako se zglase na dom v isti hiši I. nadstropje.

ZAHVALA.

Povodom prebridke izgube naše ljubljene soproge, matere, sestre, tete in svakinje, gospe

Karoline Saunig roj. Lasič

nam je došlo toliko dokazov iskrenega sočutja, da se čutimo dolžne izreči svojo iskreno zahvalo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spremlili drago pokojnico v tako obilnem številu k zadnjemu počitku.

Posebno zahvalo izrekamo gg. uradnikom za obilo spremstvo, blagim darovateljem, prekrasnih vencev, preč. duhovščini in vsem onim sodeželanom iz Vrtojbe, Renč in Bilj, ki so v tako častnem številu spremlili drago pokojnico. — Bog plačaj vsem stotero!

V GORICI, 24. aprila 1914.

Zaljubljeni ostali.

POZOR! Pfaffov šiv. stroj prekosi vse druge.

Pfaffov šiv. stroj je najbolj pripraven za vsako stroko šivanja tudi za umetno vezenje. Poduk za umetno vezenje se daje v trgovini!!

Pfaffov stroj teče na kroglicah in brez vsakega ropota - šuma!
V zalogi se tudi nahajajo šiv. stroji pripravnici za domačo rabo in obrt, jamčeni (garantirani) za 5 let za K 76.—
Angleška dvokolesa Premier, Es-ka in Helios, dvokolesa Courir za ceno K 140.

Kdor je pameten, takoj mora vedeti kaj ima storiti ako potrebuje omenjene predmete. — Se priporoča

JOS. DEKLEVA in sin GORICA Via Municipio števil. 1.

Anton Breščak

Gorica - Gosposka ul. (G. Garducci) 14, v lastni hiši.
Prva in največja slovenska zaloga in tovarna pohištva na Primorskem.

U zalogi ima vedno nad 50 modernih jedilnih in spalnih sob.
Cene od 300 do 3000 K soba.

Edina slovenska delavnica tapetarij.
Velika izbira slik, stolic kakor tudi železnega pohištva.
Sprejema naročila za opreme vil, hotelov itd.

Komur ne ugađa zrnata kava, temu se priporoča Kathreinerjeva Knepkova sladna kava.

Kathreinerjeva je zdravju popolnoma neškodljiva ter ima pri tem popolni okus zrnate kave.

Pri nakupu je pomembno dobro razpoznavati znamenje s sliko ženske Kneppa. — Trgovca, od katerega blago in oblike prihajata Kathreiner.

Žganjarna Robert Diehl - Celje

priporoča svojo doma žgano štajersko slivovko, tropinovec, borovničevac, brinjevec, ščipkovec, vinsko žganje, konjak; nadalje kuba in jamajka rum, grenčico, »Planinski liker«, Pelinovec ter razne vrste grenkih in sladkih likerjev, čaj Ceylov, Orange, Pekoe in Souchong.

Vzorca in čenki na razpolago.

Anton Potatzky v Gorici naslednik Jos. Terpin.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega blaga ter tkanin preje in nitij.

POTREBSČINE.

Za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBSČINE.

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni veaci. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

I. Felberbaum - Gorica
Corso Gius. Verdi št. 11, Via Časerna št. 15
vis-a-vis izvoznega trga

Obleke za gospode, gospe in otroke

Perilo, nogavice, rokavice itd.
v veliki izberi.
Novosti: športne jopice in bluze.

Zlata svetinja Dunaj 1912
Moški, ki so šibki na živcih
lahko dobijo zopet svojo moč ako uporabljajo
Evaton-tablete.
Zahtevajte zbirko zdravniških izvidov. — Poskušni zavitek K 4-80, pol zavitka K 10—, cel zavitek K 18. Pošilja proti povzetju ali naprej poslanem denarju lekarna sv. Marka, tovarna farm. spec. aparatov. Dunaj, 3. okraj Hauptstr. 139. Zaloga v lekarni Cristofoletti, Gorica. 81-4

Zobozdravniški in zobotehniški atelje
Dr. I. Eržen GORICA
Jos. Verdi tekašišče št. 37.
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stoječih zob. Plomb. vsake vrste.
Ordinira v svojem ateljeju od 9. ure dop. do 5. ure pop.

„Hôtel Union“

restavracija prve vrste v Gorici gledališka ulica št. 10, dunajska in italijanska kuhinja, izborna namizna in boteljska vina, originalno plzensko, puntigamsko in bavarsko pivo v sodčevih, lepo kegljišče, obširen senčnat vrt, cene zmerne, postrežba točna.
Za obilen obisk se priporoča
O. Baumgarten.

Odlikovana pekarija in sladčičarna
Karol Draščik
v Gorici, na Kornu v (lasni hiši)
zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.
Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah

Edina primorska tovarna dvokoles „TRIBUNA“
Gorica, Tržaška ul. 26. prej pivovarna Gorjup.
Zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov i. t. d.
F. BATJEL — GORICA
Stolna ulica št. 2-4.
Prodaja na obroke. Ceniki franko.

IZIDOR NANUT

avtorizovana stavbena tvrdka v Gorici
ulica Adelaide Ristori št. 5
se priporoča p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdeluje vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Prva češka spl. delniška družba na življenje
v Pragi, vrhovno zastopstvo v Trstu.
Edina, ki kolekuje police in pisma z narodnim kolekom po 1 K, oziroma po 20 vin. v prid „D. C. M.“
Edina, ki sprejema zavarovanja za „D. C. M.“
Edina, ki nalaga vse od Slovencev prejete zavarovalnine zopet med Slovenci ter posluje kot domači slovenski zavod.

Mirodilnica, papirnica in tovarna šolskih zvezkov
Kožnar & Cⁱ — Gorica, tik sadnega trga.
Najcenejši nakupovalni vir.
Na drobno in debelo.

Kupujte samo dvokolesa „Gerice“ in „Altena“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.
Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitiranje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.
Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk
GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Ne bodite žalostni,
Markove kapljice
za to ker ste bolni. Lahko se ozdravite, ako naročite nešteto krat preizkušene in pohvaljene
ki se jih uporablja v vsaki hiši in družini za notranjo in zunanjo rabo, proti raznim boleznim želodca, slabosti, proti pomanjkanju teksta, krču v želodcu, grizenju v trebuhu ter proti vetrovom. Markove kapljice odstranijo neprijeten duh iz ust, pomaže naj se kadar boli zob ali glava proti izpadanju las in proti mnogim drugim boleznim. Nešteto zahvalnih pism od ljudi, koji so ozdraveli s temi kapljicami so vsakomur na razpolago.
En ducat za K 4 s poštnino vred pošlje
Gradska lekarna
v Zagrebu, Kamenita ul. 5.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.
velika zaloga —
— oljkinega olja
prve vrste
najboljših tvrdk iz Istre, Dalmacije, Molfette, Bari in Nice
prodaja na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: Kron — '96, 1'04, 1'12, 1'20, 1'28, 1'36, 1'44, 1'60, 1'80, 2'—, 2'40
za luči po 72 vin.
Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštnine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zamenja s polno.
Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.
Cene zmerne.

Sedlarska delavnica
Ivan Kravos - Gorica
na Kornu št. 11.
Zaloga vsakovrstnih konjskih vpreg in raznih potrebščin za konje, kakor tudi velika izbira usnatih torbic, kovčegov za potovanje, stnic in denarnic; razni nagobčniki, ovratniki, biči, vrvice za pse itd. Barvanje in tapetiranje raznih kaleseljnov in kočij. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršuje točno. — Nahrbtniki za planince.

Ljubljanska kreditna banka podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.
Delniška glavnica K 8.000.000
Rezervni zaklad K 1.000.000
Vloge na knjižice po 4 1/2%, v tekočem računu po dogovoru.
Nakup in prodaja vrednostnih papirjev, vseh vrst deviz-valut. Borzna naročila. Promese za vsa žrebanja. Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.
Eskont menic. Slavbeni krediti. Predujmi na vrednostne papirje. Srečke na obroke.
Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje Safes. Nakazila v inozemstvo. Kreditna pisma.